

PŘEHLED VÝZKUMŮ

51

Brno 2010

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 51
Volume 51

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Jiří Juchelka, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: $\text{\LaTeX} 2_{\epsilon}$

Fotografie na obálce
Cover Photography

Bronzové artefakty nalezené v depotech na hradišti „Tabulová hora“
u Klentnice. Srov. studii A. Navrátila. Foto J. Špaček.
*A foto of bronze artifacts found in hoards in the hill fort „Tabulová
hora“ near Klentnice. See the study of A. Navrátil. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2010

Copyright ©2010 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Doba římská a doba stěhování národů

Roman Age and Migration Period

Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit

BLAŽOVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Pod Kostelem“. Doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

V květnu až říjnu roku 2009 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v polní trati „Pod Kostelem“ v souvislosti s budováním nových komunikací, inženýrských sítí a rodinných domů (viz kap. Doba železná). Část sídlištních objektů byla na základě získaného materiálu předběžně datována do doby římské.

Michal Přichystal

Resumé

Blažovice (Bez. Brno-venkov), „Pod kostelem“. Bei der Rettungsgrabung wurde die römische Siedlung abgedeckt.

HRUBÁ VRBKA (OKR. HODONÍN)

„Za Bařinou“. Starší doba římská (B2–B2/C1). Sídliště.

Zjišťovací výzkum v srpnu 2009 odhalil kromě laténské osídlení především doklady sídlištních aktivit Germánů ze sklonku starší doby římské (podrobnosti k výzkumu viz heslo Hrubá Vrbka v kap. Doba železná).

V sondě S1 o rozměrech 15×3,8 m se v hloubce pouhých 15–20 cm pod povrchem podařilo identifikovat kulturní vrstvu (K 101) o mocnosti 20–35 cm s poměrně bohatým nálezovým fondem, který tvoří především keramika, mazanice a zvířecí kosti. Do podloží v sondě S1 bylo zahlobeno celkem 42 objektů, z nichž 4 můžeme označit jako sídlištní jámy (obj. 529, 552, 556 a 562), zbylých 38 objektů reprezentují různě hluboké kúlové a sloupové jámy, které bohužel nevykazují žádné evidentní koncentrace ani systematiku jejich rozmístění v ploše (obr. 1:1). Byla tedy zachycena pravděpodobně obytná část sídliště s nadzemními objekty. Několik blíže určitelných zlomků germánské a římsko-provinciální keramiky dovolují datovat nálezy ze sondy S1 obecně do doby římské.

V sondě S2 (nepravidelného tvaru o délce 20 m) byly odkryty dva rozsáhlé sídlištní zahlobené objekty (obj. 505 – laténský zahlobený objekt a 507 – pec z doby římské), dále menší pec (obj. 508), mělká sídlištní jáma (obj. 506) a 20 kúlových jamek (obr. 1:2). Nejvýraznější komponentou je bezpochyby část výrobního areálu osady, kterému dominuje zahlobený objekt 507 oválného půdorysu orientovaný ve směru V–Z o rozměrech

400×210 cm (obr. 2). Stěny objektu se shora mírně svažovaly dolů a posléze přecházely téměř kolmo k zarovnanému dnu v hloubce 125 cm od úrovně podloží. Objekt tak nabývá nepravidelně neckovitý (nálevkovitý) profil, který je typický pro výrobní zařízení označované jako vápenické pece (Uschmann 2006, 10). Manipulační prostor pece se nacházel v západní části s mírnějším svažováním stěn a koncentrací uhlíků, zatímco vlastní vypalovací komora ve východní části objektu byla přímo vtešána do zpevněného flyšového podloží. Aktivita související s technologií výroby vápna potvrdila také nálezová situace ve vypalovací komoře – nade dnem ležely bělošedé vápenité vrstvy silně promísené uhlíky (K 178, 179, 181) a červeně propálená jílovitá vrstva s kousky mazanice a kamenů (K 180), o celkové mocnosti 20 cm. Chemická fázová analýza odebraných vzorků z těchto vrstev doložila působení teploty kolem 700°C s tím, že se s vysokou pravděpodobností jedná o výrobní odpad po pálení vápna (analýzu provedli L. Prokeš a P. Musilová z Ústavu chemie, PřF MU Brno). Na okraji objektu byly zachyceny dvě kúlové jamky, které mohou být součástí její nadzemní konstrukce. Z každého kontextu výplně vápenické pece byl pomocí mobilní plavicí linky získán reprezentativní vzorek hlíny s četnými nálezy uhlíků a rostlinných makrozbytků. Předběžné výsledky odhalily pěstování pestrého sortimentu obilnin od ovsy, ječmene a prosa až po čtyři druhy pšenice, ale také užívání planých druhů dřevin jako dřínu, trnky nebo bezu (Kočár 2009). Nově objevená pec se typologicky nejvíce přibližuje vápenickým pecím z Prahy-Bubenče (Bureš 1989, 63–66, obr. 2–3), Berlína–Neukölln nebo Briesnig (Uschmann 2006, 11, 146, 147, Abb. 2, Taf. 3). Ložiska vápence se v okolí lokality vyskytují hojně, většinou ve vrcholových partiích Bílých Karpat.

Západně od objektu 507 se nacházela menší volně stojící pec (obj. 508) o rozměrech 170×70 cm, orientovaná delší osou ve směru S–J, skládající se ze dvou zahlobených jam spojených úzkou šjíjí. Mohla sloužit k tepelné úpravě potravin nebo k různým hospodářským účelům (např. sušení, ohřívání atd.).

V bezprostřední blízkosti obou objektů bylo objeveno celkem 20 kúlových jam. Většina z nich tvoří linii, která v odkryté části sondy v délce asi 7 m kopíruje téměř celou delší severní stranu vápenické pece. Další koncentrace kúlových jam byla odkryta západně od pece 508. Jde o pozůstatek blíže neurčitelných nadzemních konstrukcí (stavby, přestřešení atd.), které mohly být součástí před-